

Breim Kraft AS

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2986-

23.03.2018

Breim Kraft AS - Breim kraftverk i Gloppen kommune - vedtak

1. Innledning

Breim Kraft AS (Breim Kraft) har søkt om tillatelse etter vannressursloven til å bygge Breim kraftverk i Gloppen kommune. Kraftverket er planlagt som et elvekraftverk uten reguleringsmagasin med beregnet midlere årlig kraftproduksjon på 87,6 GWh. Videre har selskapet søkt om ekspropriasjonstillatelse og tillatelser etter forurensingsloven og energiloven.

2. Bakgrunn og søknad

Breim Kraft er et lokalt selskap som er 100 prosent eid av grunneiere med fallrettigheter langs den aktuelle elvestrekningen i Breimselva (også omtalt som Storelva). Breimselva er en del av Breimsvassdraget og ligger hovedsakelig i Gloppen kommune. Mesteparten av vannføringen i Breimselva kommer fra sideelvene Stardalselva og Myklebustdalselva, og deler av nedbørfeltene til disse elvene kommer fra Jostedalsbreen og Myklebustbreen.

I meldingen fra Breim Kraft ble det lagt fram tre alternative utbyggingsalternativer. I konsesjonssøknaden ble kun alternativ A omsøkt. Etter høringsrundene valgte Breim Kraft å utrede et alternativ C, som er planlagt med plassering av kraftverket oppstrøms Seime bru i fjell ved Breimshallen, mens dam og inntak er planlagt bygd ved Høylo. Alternativ C var delt opp i to utbyggingsløsninger, C1 og C2, med ulik planlagt minstevannføringslapp. Alternativ B ble aldri omsøkt.

Etter negativ innstilling fra NVE 8. september 2016, trakk Breim Kraft søknaden om alternativ A, og søkte kun om alternativ C2 (fra nå av omtalt som alt. C., og som er det alternativ som her behandles). Søker foreslår en minstevannføring på 4,0 m³/s i sommerhalvåret og 1,0

m³/s i vinterhalvåret. Beregnet midlere årlig kraftproduksjon for alt. C er beregnet til 87,6 GWh.

3. NVEs innstilling

NVE anbefaler i innstilling av 8. september 2016 at det ikke gis konsesjon til bygging av Breim kraftverk. NVE legger særlig vekt på hensynet til storørret. Arten er av nasjonal verdi og representerer biologiske og kulturelle verdier som er viktig å bevare. NVE legger vekt på at kraftverket vil føre til andre uheldige virkninger for allmenne interesser, som landskap, friluftsliv, brukerinteresser, reiseliv og vannkvalitet. Omsøkte tiltak vil medføre betydelige tekniske inngrep i vannstrengen og omkringliggende landskap.

NVE opprettholder anbefalingen også etter en gjennomgang av ny informasjon om storørreten som er fremlagt etter at NVE avga innstilling.

4. Vurderingsgrunnlaget

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis, må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre. Skader og ulemper for både allmenne og private interesser skal hensyntas.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandlingen etter vassdrags- og energilovgivningen. Det innebærer at miljøkonsekvensene ved utbygging av Breim kraftverk må vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der de samfunnsøkonomiske fordelene avveies mot ulempene, herunder blant annet i form av forringelse eller tap av naturmangfold.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for vedtak etter vassdrags- og energilovgivningen, jf. naturmangfoldloven § 7. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Disse forvaltningsmålene blir iaktatt ved departementets behandling etter vassdragslovgivningen.

I tråd med naturmangfoldloven § 8 første ledd om kunnskapsgrunnlaget, bygger departementets vurdering og tilråding på følgende:

- Breim Krafts søknad av 1. april 2011 med tilhørende konsekvensutredninger (KU) fra Rådgivende Biologer med fagrapporter om hydrologi, landskap, naturmiljø, ferskvannsøkologi (fisk og ferskvannsbologi), naturressurser, kulturminner og kulturmiljø og friluftsliv.
- Norsk Institutt for Vannforskning (NIVAs) rapport av 5. september 2011.
- NVEs innstilling av 8. september 2016.
- Høringsuttalelser til søknaden.
- Breim Krafts endrede søknad av oktober 2016: Konsesjonssøknad (C-alt.).

- Departementets befaring 2. november 2016 og innspill presentert på informasjonsmøte.
- Havforskningsinstituttets rapport fra sommeren 2017 – Genetiske undersøkelser av aure i Breimsvatnet og tilførselselver.
- Rådgivende Biologers vurdering av 8. juni 2017 av Havforskningsinstituttets rapport.
- NVEs kommentarer av 8. august 2017 til Havforskningsinstituttets rapport og Rådgivende Biologers vurdering av genetiske undersøkelser fra aure i Breimsvatnet og tilførselselver.
- Senere innkomne innspill og uttalelser.
- Naturbase og Artsdatabanken.

Søkers kommentarer til kunnskapsgrunnlag og saksgang

Søker anfører i brev av 25. august 2017 at NVE kun synes å forholde seg til NIVA-rapportens siste uklare avsnitt, og ikke dens innhold. Søker mener at rapporten fra NIVA ellers underbygger konsekvensutredningen fra Rådgivende Biologer. Rådgivende Biologer er det konsulentmiljøet i Norge som har mest undersøkelseserfaring med Breimsvassdraget og har nylig mottatt Fiskeridirektoratets Miljøpris 2017. Havforskningsinstituttet er også et offentlig institutt som har forskning og kompetanse i verdensklasse.

Søkeren beskriver en prosess i NVE med flere bytter av saksbehandlere som resulterte i at sluttbehandlerne av saken ikke hadde deltatt på befaringen. Søkeren påpeker også at saksbehandlingstiden for Breim kraftverk har tatt mye lengre tid enn for det sammenlignbare prosjektet Jølstra kraftverk.

Departementets vurdering av kunnskapsgrunnlag og saksgang

Departementet har vært på befaring i området og vil foreta en vurdering av alle sider av saken, og departementet går i den forbindelse gjennom de synspunkter som er fremmet, og de omstendigheter som foreligger for dette konkrete prosjektet.

Departementets saksbehandlingstid har også vært knyttet til at søker igangsatte en DNA-analyse. Departementet har derfor avventet Havforskningsinstituttets rapport og NVEs vurdering av denne før saken ble sluttbehandlet.

Departementet finner ikke grunnlag for å sammenligne saksbehandlingstiden med konsesjonsbehandlingen av andre søknader om vannkraftutbygging ettersom saksbehandlingstiden for enhver sak må vurderes ut fra de spesielle forhold som foreligger og de tilleggsutredninger som må foretas, og den tilleggsinformasjon som må innhentes.

Departementet finner at tiltaket er godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger og høringer til at vedtak kan fattes. Departementet viser til at materialet antas å gi den kunnskap som kreves om landskapet, utbredelse av naturtyper, den økologiske tilstanden i området og arters bestandssituasjon. Også virkningene av utbyggingen er beskrevet på tilstrekkelig vis.

5. Departementets vurdering av tiltakets virkninger

5.1. Samfunnsmessige hensyn

Fordelen ved tiltaket vil i all hovedsak være økt kraftproduksjon. Breim kraftverk er beregnet til å gi en midlere årlig kraftproduksjon på 87,6 GWh, med søkers forslag til minstevannføring på 4,0 m³/s i sommerhalvåret og 1,0 m³/s i vinterhalvåret. Tiltaket er anslått å koste 307 mill. kroner i 2017-kroner. Dette gir en utbyggingspris på 3,51 kr/KWh. Tiltaket vurderes å ha en positiv nåverdi.

Departementet understreker at de samlede virkningene av tiltaket ikke er begrenset til de som kan prissettes. Tiltaket vil også ha virkninger på natur, miljø, landskap og friluftsliv. I konsesjonsvurderingen vil departementet vurdere miljøvirkningene av tiltaket nærmere, og ta stilling til om tiltaket samlet sett vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt.

5.2. Naturmangfold

Fisk

I følge Utredning for Direktoratet for naturforvaltning (DN), Nr. 1997-2, *Forslag til forvaltningsplan for storørret*, er Breimsvatnet én av 55 storørretlokaliteter i Norge, og én av fem lokaliteter i Sogn og Fjordane.

Rådgivende Biologer utførte i 1999 og 2008 gytefisktelling for å kartlegge eventuell gyting av storørret i Breimselva. Det ble ikke observert gyting og de konkluderte med at Breimselva ikke er en del av gyte- og oppvekstområde til storørreten i Breimsvatnet. De mener at de viktigste gyteområdene for storørreten i Breimsvatnet er utløpet av vannet, og ikke i Breimselva. I følge KU-rapporten vil en utbygging derfor ikke medføre negative konsekvenser for bestanden av storørret, men vil kunne påvirke fiskemulighetene ved utløpsosen.

Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA) undersøkte ungfisktettheten i Breimselva ved elektrofiske i 2011. Det ble registrert en høy tetthet av ørretunger, vesentlig høyere enn det Rådgivende Biologer registrerte i 2009. NIVA mener at en mulig årsak til avviket kan være vanntemperatur ved prøvetakingstidspunktet, og at det ikke kan konkluderes med om de registrerte fiskeungene var elvestasjonær ørret, vandrende storørret eller begge deler. NIVA konkluderer med at Breimselva er et økologisk funksjonsområde for storørret, uavhengig av om storørret som oppholder seg i elva er gytefisk eller fisk på næringsvandring.

Havforskningsinstituttet utførte våren 2017 genetiske analyser av prøver av ørret fra ulike lokaliteter i Breimsvatnet, samt sjørørret fra Gloppenelva. Fiskespisende ørret (storørret) i Breimsvatnet er sammenlignet med fisk fra de ulike elvene. Instituttet kom frem til at 14,3 prosent av storørreten i Breimsvatnet har sitt opphav fra Breimselva. Det utelukkes heller ikke at det kan forekomme mellomårslige variasjoner som vil kunne medføre at bidraget fra de ulike gytelokalitetene kan endres mellom år.

Rådgivende Biologer kommenterte ved brev av 8. juni 2017 Havforskningsinstituttets DNA-analyse. De skriver at selv om det nå er påvist avkom fra storørret i Breimselva, vil en ev. utbygging likevel ikke kunne påvirke forekomsten av storørret i Breimsvatnet. Dette forklares med at det bare er et fåtall av de genetisk disponerte ørretene som klarer å oppnå evnen til å bli fiskespisere. De mener også at ev. gyting på utbyggingsstrekningen er begrenset av høy vannhastighet, lite gytesubstrat og dårlig sikt i sommerhalvåret. Utbyggingen vil medføre at strekningen vil kunne få noe bedre gyte- og oppvekstforhold enn i dag, ved lavere vannhastighet og noe bedre sikt.

NVE kommenterte ved brev av 8. august 2017 Havforskningsinstituttet og Rådgivende Biologers vurderinger av DNA-analysen. NVE skriver at prøvematerialet fra de ulike prøvene viser at 14,3 prosent av den fiskespisende ørreten som ble fanget i Breimsvatnet, kommer fra Breimselva. Pga. få individer kan dette tallet være noe usikkert, men ut fra den totale fangsten av ørret, virker denne andelen å kunne være noe høyere. NVE mener at dette bidraget ikke er uvesentlig i forhold til den totale bestanden. En kan heller ikke utelukke at denne andelen i enkelte år kan være større. I regional målestokk er Breimselva ei stor elv, og NVE påpeker at dette er ei elv som tidligere har mistet noe av sine kvaliteter ved redusert vannkvalitet. Ut fra innkomne høringsuttalelser skriver NVE at det virker som om Breimselva kan ha et stort potensial som storørretelv.

Tilstanden i vassdraget virker å være i bedring, og NVE mener at elvas betydning for storørretbestanden vil kunne styrkes dersom denne trenden fortsetter. I følge Miljødirektoratets høringsuttalelse har den gamle konstruksjonen fra det nedlagte kraftverket i Flølofossen vært et vandringshinder og kan ha begrenset reproduksjonen, da fisk ikke har kommet opp til de store områdene med potensiell gytegrus oppe ved Flølomyrene. NVE er kjent med at dette hinderet nå er fjernet og at ei fisketrapp som letter oppgangen er rensket, slik at storørret lettere får tilgang til områdene ved Flølomyrene.

Søker anfører imidlertid at dette vandringshinderet aldri er blitt fjernet, men har gått gradvis i oppløsning pga. den til tider kraftige vannføringen i elva.

NVE mener det er usikkert om en redusert vannføring vil bedre forholdene for fisk slik Rådgivende Biologer anfører. Kraftig redusert vannhastighet vil kunne øke graden av sedimentering på den berørte elvestrekningen og slik sett bedre sikten, men redusere hulromskapasiteten i bunnsubstratet. God sikt og dårlige skjulmuligheter er en lite gunstig kombinasjon for ørretunger. Gode skjulmuligheter er avgjørende for ungfiskproduksjonen i alle vassdrag med ørret. Dersom vannet konsentreres i et løp ute i elveleiet, slik NIVA skriver, vil fisk også miste fordelene av kantvegetasjonen. Kantvegetasjon er viktig både som skjul, skygge og mattilgang for fisk. NVE legger også vekt på elvestrekningens verdi som vandringsvei opp til ovenforliggende gyte- og oppvekstområder. NVE mener strekningen virker å ha mange kvaliteter med mindre kulper, slakere stryk og kantvegetasjon. Redusert vannføring på strekningen kan medføre en rekke negative faktorer som økt predasjon, endret vanntemperatur, innfrysing av fiskeegg, reduserte arealer for bunndyrproduksjon samt reduserte oppvekst- og gyteområder. I tillegg kommer påvirkningen fra de tekniske

installasjonene, som faren for at fisk vil bli trukket inn i kraftverket, og stranding av fisk som følge av utfall. Både redusert vannføring og de tekniske installasjonene vil kunne hindre fiskens frie gang.

Selv om tettheten av bunndyr ofte øker ved redusert vannføring, minsker den totale produksjonen i vassdraget som følge av mindre vanndekt areal. Det er allment kjent at det er godt fiske i Breimsvatnet der Breimselva renner ut. NVE ser det som sannsynlig at dette har en direkte sammenheng med næringstilgang tilført fra Breimselva. NVE mener at redusert bunndyrproduksjon vil være negativt for ørreten som benytter utløpsosen til næringssøk.

NVE legger til grunn at Breimselva med stor sannsynlighet er et økologisk funksjonsområde for storørretbestanden i Breimsvatnet.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane fraråder at det gis konsesjon og peker på at lokal- og fiskefaglig kunnskap tilsier at Breimselva er en sannsynlig del av det økologiske funksjonsområde for storørretbestanden i Breimsvatnet. Slik Fylkesmannen ser det er det ikke avklart om redusert vannføring vil medføre økt sedimentering på den planlagt regulerte strekninga. Fylkesmannen påpeker at tetting av hulrom i elvebunnen kan ødelegge leveområdene for fisk, og dersom det bygges terskler som foreslått, vil dette forsterke problemet. Beskrivelsen av den planlagte kanaliseringen mener Fylkesmannen er for lite detaljert til å kunne ta stilling til mulige effekter på fisk.

Miljødirektoratet skriver at det i Norge i dag er registrert 27 innsjø- og tre elvesystemer med «sikre» storørrestammer. Disse forekommer i 168 ulike gyte- og oppvekstlokaliteter, Breimsvatnet er en av disse. I forslag til forvaltningsplan for storørret (1997) ble 80 prosent av storørrestammene regnet som utryddet, truet eller sårbare. Videre påpeker Miljødirektoratet at storørrestammer i forvaltningssammenheng skal tillegges stor vekt og viser til blant annet Direktoratet for naturforvaltning 2000, DN Håndbok 15: Kartlegging av ferskvannslokaliteter. Historiske kilder viser til fangster av storørret i Breimselva. Selv om det er uavklart om storørreten er på nærings- og/eller gytevandring, mener Miljødirektoratet at forekomsten av storørret tilsier at Breimselva er en del av dens økologiske funksjonsområde. Omsøkte utbygging har flere uavklarte konsekvenser som vil berøre kravene til godt vannmiljø i betydelig grad. Miljødirektoratet påpeker at omsøkte minstevannføring, sannsynligvis vil medføre betydelige vandringsproblemer for oppvandrende fisk fra Breimsvatnet.

Søker hevder det ikke er påvist at storørret vandrer opp Breimselva. Søker mener derfor at det er feil av NVE å legge vekt på elvestrekningens verdi som vandringsvei opp til ovenforliggende gyte- og oppvekstområder, og deretter skrive at det tas grov ørret i ovenforliggende vann; Bergheimsvatnet og nedenforliggende vann; Breimsvatnet. Søker bemerker at det er korrekt at Bergheimsvatnet er et godt fiskevann, men at det ikke er påvist at det vandrer ørret oppstrøms fra Breimsvatnet til Bergheimsvatnet. At ungfisk og yngel blir skylt nedover er naturlig, derfor har storørreten i Breimsvatnet sitt genetiske opphavsmateriale fra Breimselva. Søker er videre uenig i NVEs henvisning til de store områdene med

potensiell gytegrus oppe ved Flølomyrene. Dette området har vært dyrket opp i lengre tid. Videre skriver utbygger at det er en rekke sideelver som fører med seg både erosjonsmateriale og sedimenter og slik bidrar til å opprettholde potensielle skjulemuligheter for ungfisk også ved mindre vannføringer.

Departementet har gjennom søknads- og høringsprosessen blitt kjent med at Breimselva er et viktig funksjonsområde for storørret. Undersøkelsene viser at fisk som er egnet til å bli storørret ikke bare benytter Breimselva i forbindelse med næringssøk, men også som gyte- og oppvekstområde for ørretunger. Ifølge DNA-analysen, kommer 14,3 prosent av den fiskespisende ørreten som ble fanget i Breimsvatnet, fra Breimselva. Departementet mener i likhet med NVE at dette bidraget ikke er uvesentlig i forhold til den totale bestanden. Videre legger departementet til grunn at en ikke kan utelukke at andelen i enkelte år kan være større. Det er videre allment kjent at det er godt fiske i Breimsvatnet der Breimselva renner ut. NVE ser det som sannsynlig at dette har en direkte sammenheng med næringstilgang tilført fra Breimselva og mener at redusert bunndyrproduksjon vil være negativt for ørreten som benytter utløpsosen til næringssøk.

Departementet er enig i NVEs vurdering og mener at Breimselva utgjør et økologisk funksjonsområde, som definert i naturmangfoldloven, for deler av storørrestammen i Breimsvatnet.

Selv om mesteparten av rekrutteringen til storørrestanden foregår i Vassenden, ser departementet det som viktig at også gytemulighetene i Breimselva ivaretas. Flere gyteelver vil gjøre en bestand mindre sårbar. Departementet mener at få tilgjengelige gyteelver øker verdien av gyte- og oppvekstområdene i Breimselva. I den forbindelse legger departementet til grunn at storørrestammer i forvaltningssammenheng skal tillegges stor vekt.

Departementet legger vekt på at Miljødirektoratet og Fylkesmannen er imot en utbygging av Breim kraftverk. Miljødirektoratet er også av den oppfatning at den omsøkte utbyggingen har flere uavklarte konsekvenser for godt vannmiljø og påpeker at omsøkte minstevannføring sannsynligvis vil medføre betydelige vandringsproblemer for oppvandrende fisk fra Breimsvatnet.

Ettersom Breimselva utgjør et økologisk funksjonsområde for deler av storørrestammen i Breimsvatnet, vil en utbygging av Breim kraftverk kunne påvirke stammen negativt. Det er usikkert hvor sterkt ørreten vil bli påvirket ved en eventuell utbygging. Førre-var prinsippet slik det fremgår av naturmangfoldloven skal derfor legges til grunn. Departementet tillegger tiltakets virkninger på storørret betydelig vekt.

5.3. Ferskvannsbiologi for øvrig

Rådgivende Biologer vurderer det som usannsynlig at anleggsarbeidet vil påvirke ferskvannsorganismer i Breimselva eller i Breimsvatnet. I driftsfasen mener Rådgivende Biologer at den reduserte vannføringen vil medføre høyere biologisk produksjon på påvirket

elvestrekning fordi vanndekt areal ikke vil reduseres mye, og fordi det vil bli mindre silt og leire i vannet med redusert vannføring.

NVE viser til at bunnfaunaen i rennende vann i stor grad er basert på plantemateriale som kommer fra land. Høsten er en tid med stor tilførsel av organisk plantemateriale til vassdraget. Biomassen og aktiviteten i elva er derfor også høy om vinteren. Selv om tettheten av bunndyr ofte øker ved redusert vannføring, minsker den totale produksjonen i vassdraget som følge av mindre vanndekt areal. Det er allment kjent at det er godt fiske i Breimsvatnet der Breimselva renner ut. NVE ser det som sannsynlig at dette har en direkte sammenheng med næringstilgang tilført fra Breimselva. NVE mener at redusert bunndyrproduksjon vil være negativt for ørreten som benytter utløpsosen i sitt næringssøk.

Departementet er enig i NVEs vurdering. Eventuelle konsekvenser for ferskvannsbiologi vil være negativt for ørreten. Etter departementets oppfatning må tiltakets virkninger på ferskvannsbiologien tillegges vekt.

5.4. Forurensing og vannkvalitet

Konsekvensutredningen beskriver Breimselva som et sterkt brepåvirket vassdrag, som renner gjennom et jordbrukslandskap med oppdyrkede arealer nesten helt ned til elva. Oppstrøms planlagt inntak er det utslipp fra et kommunalt avløpsanlegg, Byrkjelo renseanlegg, og et meieri. Utover dette er det avrenning fra veier, jordbruksarealer og spredt bebyggelse. Det er beregnet at 53 boliger har egne separate (private) avløpsanlegg i nedbørfeltet. Det ligger også flere driftsbygninger innenfor influensområdet, blant annet på Bø er det et stort samdriftsfjøs. Driftsbygningene innenfor influensområdet har egne godkjente gjødseloppsamlingsanlegg.

Fylkesmannen mener at dersom den planlagte utbygde strekningen tilføres forurensning eller fortynningseffekten blir for lav til å kunne oppnå god tilstand, kan det ikke iverksettes tiltak som forverrer forholdene i Breimselva.

NVE mener det er viktig å sikre at en ev. utbygging av Breimselva ikke forringer vannkvaliteten i ytterligere. Det kan være mulig å avbøte videre forverring av vannkvaliteten ved å føre utslippet fra Byrkjelo renseanlegg inn på kraftverksinntaket, pålegge tilstrekkelig minstevannføring, og etablere ugjødsle randsoner og fangdammer langs elva. Med gjennomføring av disse avbøtende tiltakene. Det er mulig at vannkvaliteten i Breimselva ikke forverres fra dagens situasjon. I henhold til vannforskriftens miljømål er dette likevel ikke godt nok. Selv om foreslåtte tiltak blir gjennomført, anser NVE virkningen av en eventuell utbygging på vannkvaliteten i Breimselva som usikker.

Søker anfører at dersom man skal forbedre vannkvaliteten i Storelva, både på regulert og uregulert strekning, må det gjennomføres tiltak langs vassdraget hele veien opp til Fonn i Stardalen og til innerst i Myklebustdalen, og ikke bare på regulert strekning. Dersom tiltakene som skal gjennomføres som en del av tiltaksplanen for vassdraget medfører god økologisk og kjemisk tilstand i Storelva (Breimselva) oppstrøms inntaket i nær fremtid, vil de skisserte

tiltakene være tilstrekkelige til å opprettholde gode økologisk og kjemisk tilstand på den regulerte strekningen.

Departementet mener at en ev. utbygging av Breimselva vil forringe vannkvaliteten i Breimselva ytterligere. Hensynet til forurensing er en allmenn interesse som vil være av betydning for konsesjonsspørsmålet.

5.5. Landskap

Breimsdalen er bred og åpen med jordbruksareal på elveslettene og i dalsidene. Spredt gårdsbebyggelse utgjør hovedtyngden av bebyggelsen. Elva er stort sett innrammet av vegetasjon og er, med unntak av det siste strekket ned mot Breimsvatnet, lite eksponert i landskapet. Det er flere veier, et masseuttak og ledninger i området, og ei bru over elvestrengen. Som en følge av et godt samspill mellom landskap og bebyggelse beskriver konsekvensutredningen områdets visuelle kvaliteter som bedre enn det som er typisk for regionen med middels stor verdi.

NVE mener at sterkt redusert vannføring vil forringe elvas verdi som landskapselement og være uheldig for den visuelle opplevelsen av elva. De planlagte inngrepene vil forårsake massive konstruksjoner i og langs elva. Dette gjelder kanaliseringen ute i elvestrengen og massedeponiet som er planlagt langs elvebredden. I tillegg til kanalen vil det planlagte massedeponiet med stor sannsynlighet føre til en massiv mur langs land. NVE mener at foreslått minstevannføringsslipp sammen med planlagte tekniske løsninger, i liten grad ivaretar Breimselva som landskapselement.

Søker har etter NVEs innstilling funnet en alternativ løsning for deponering av masser ved anlegget til Eide Sandtak ved Eidsmona, om lag 1 km nedenfor utløpet av Breimselva. Gloppen kommune har ytret ønske om å få uttatt masse til anlegg av en gang/sykkelvei om lag 5 km mellom Byrkjelo og Reed. Massedeponiet langs elva vil dermed utgå, og konsekvensene for landskap blir mindre enn NVE har vurdert. Søker skriver i brev av 25. august 2017 at konstruksjonene langs elva vil bli tilpasset landskapet og elvestrengen. Søkeren anfører videre at Breimselva ved stor vannføring medfører kraftig erosjon av kantvegetasjonen, slik at en utbygging kan avbøte denne erosjonen.

Departementet mener at konsekvensene for landskap er begrenset fordi elva i stor grad er skjermet for innsyn av kantvegetasjon og fordi massedeponiet langs elva utgår. Kanalisering og redusert vannføring vil likevel innebære en viss negativ konsekvens for landskap.

5.6. Friluftsliv og reiseliv

I følge konsekvensutredningen innehar Breimsvatnet én av fem storørretbestander i Sogn og Fjordane og det foregår et omfattende fritidsfiske. Breimselva inngår i en klassisk elvepadler-rute. Det er ingen turstier langs selve vassdraget.

Søker skriver at den omsøkte strekningen ikke er egnet for turistvandring. En utnyttelse av elvestrekningen som omsøkt, vil derfor ikke gjøre noen forskjell for turisme og reiseliv til

bygda. Grunneierne opplyser at man må krysse innmark for å komme ned til elva, og at det ikke er lov å krysse innmark uten grunneiers samtykke. De mener derfor at det ikke kan utøves friluftsliv langs elva og at det sjelden observeres padlere i elva. For reiseliv og fiske er det utvilsomt elveosen som har størst betydning. Den vil ikke bli berørt ved en utbygging etter alternativ C. Elvestrekningen mellom Høylo og Breimshallen er knapt nok synlig fra veien, det er svært lite fiske der per i dag, og det er ingen reiselivsbedrifter langs den omsøkte elvestrekningen. Grunneierne mener dermed at elva ikke er veldig verdifull for friluftsliv på utbyggingsstrekningen.

Søker skriver at det i Jølstra er et godt etablert og velkjent elvepadlemiljø som vil bli nedlagt ved utbyggingen, mens elvepadlingsaktivitet i Breimselva er nær sagt ikke-eksisterende og helt uten kommersiell betydning. For søker er det derfor uforståelig at NVE ønsker å legge til rette for elvepadling der dette ikke foregår, i motsetning til for Jølstra den viktigste elven for elvepadling i Sogn og Fjordane.

NVE mener at Breimselva er av stor verdi for flere friluftsliv- og brukerinteresser. Redusert vannføring vil få betydelige konsekvenser for friluftsliv, rekreasjon og fiske. Blant høringspartene er det et stort engasjement om dette fagtemaet. NVE mener at det er en mulighet for at den negative effekten for elvepadlingen evt. kan avbøtes med ekstra vannslipp i sommerhalvåret. NVE mener at sterkt redusert vannføring vil påvirke friluftsliv og reiseliv negativt og et beskjedent minstevannføringsslipp som omsøkt ikke vil ivareta friluftsliv og brukerinteressene i tilstrekkelig grad.

Departementet legger til grunn at Breimselva er en viktig fiskeelv, og at en utbygging av Breim kraftverk vil kunne påvirke friluftsliv og reiseliv negativt. Dette vil også gjelde på strekningen oppstrøms inntaket, ved at utbyggingen vil kunne påvirke fiskebestanden negativt. Friluftsliv og reiseliv er hensyn departementet legger vekt på i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

6. Samlet belastning

Departementet har foretatt en vurdering av den samlede belastning på økosystemet i tråd med naturmangfoldloven § 10 både knyttet til omsøkte tiltak og for andre eksisterende og mulige fremtidige tiltak. For det omsøkte tiltak vises til gjennomgangen av de enkelte fagtemaer i foredraget her.

Flere av høringspartene påpeker at Sogn og Fjordane og Gloppen har bidratt med mye kraft til resten av landet, og at mange fosser og stryk har gått tapt. Sogn og Fjordane Turlag nevner bekymring for at bortfall av Breimselva som padleelv kan redusere regionens verdi for store grupper av tilreisende padlere. Turlaget minner om at nesten hver eneste større, ikke-verna elv i Sogn og Fjordane enten er utbygd eller omsøkt for utbygging. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane påpeker at det nedenfor Bergheimsvatnet er svært lite igjen av uforstyrra elvestrekninger i vassdraget.

I NVE Atlas er det innen en radius på ca. 20 km fra det planlagte utbyggingsområdet til Breim kraftverk registrert 12 eksisterende kraftverk, hvorav 1 større kraftverk, 8 småkraftverk, 2 minikraftverk og 1 mikrokraftverk. I Sogn og Fjordane er det få elvestrekninger igjen av en slik størrelse som Breimselva og med lignende kvaliteter, som ikke er utbygd. NVE mener at en ev. utbygging av Breim kraftverk vil påvirke en rekke allmenne interesser negativt, og noen av disse tillegges ekstra vekt da dette er interesser som allerede har blitt påført ulemper ved tidligere utbygginger i området. Dette gjelder særlig friluftsliv/reiseliv, landskap og vanntilknyttede arter.

Søker mener at NVE bruker motsatt argumentasjon på samme forhold for Jølstra og Breim kraftverk, og at sakene derfor er forskjellsbehandlet. For Jølstra mener NVE at det skal legges vekt på at vassdraget allerede er berørt av kraftutbygging og derfor kan utbygges mer, men for Breim, som er mindre utnyttet til vannkraft, sier NVE at ulempene ved tidligere utbygginger av vassdraget tilsier at denne elven ikke kan utnyttes mer.

Departementet vil påpeke at enhver søknad om vannkraftutbygging skal behandles konkret ut fra de særskilte forhold og interesser som foreligger i den enkelte sak. Konsesjonsmyndigheten skal foreta en selvstendig avveining og vektlegging av betydningen av de samlede fordeler og ulemper. En sammenligning av utbyggingssøknader om vannkraftutbygging har derfor lite for seg. Departementet skal uansett foreta sin avveining innenfor de forvaltningsrettslige rammer som gjelder for saksbehandlingen, herunder hensynet til at det ikke skal foreligge noen urimelig forskjellsbehandling

Ved en utbygging av Breim kraftverk vil de fysiske inngrepene være relativt begrensede. På den annen side må de negative konsekvensene for friluftsliv/reiseliv, landskap og storørret etter departementets syn tillegges vekt i vurderingen av den samlede belastning.

7. Konklusjon

Vassdragsreguleringsloven ble revidert 21. juni 2017 med ikrafttreden 1. januar 2018. Alle vannkraftverk med årlig produksjon over 40 GWh skal nå behandles etter vassdragsreguleringsloven. Ettersom Breim kraftverk har en årlig produksjon på over 40 GWh, skal søknaden behandles etter vassdragsreguleringsloven.

I vurderingen av om konsesjon skal gis etter vassdragslovgivningen må det foretas en avveining av fordelene og ulempene ved de omsøkte tiltakene. Fordelene er i all hovedsak knyttet til økt produksjon av fornybar energi.

Tiltaket vil gi en årlig kraftproduksjon på 87,6 GWh. Tiltaket har en positiv nåverdi, og det skal hensyntas positivt når det kommer til avveiningen av de ikke-prissatte negative ulemper på naturmiljø, landskap og friluftsliv. Virkningene av prosjektet for Breim kraftverk er beskrevet foran.

Departementet mener de negative konsekvensene for Breim kraftverk må tillegges betydelig vekt. Avbøtende tiltak vil kunne redusere konsekvensene i noen grad, men ikke i et slikt omfang at ulempene reduseres tilstrekkelig ut fra de miljømessige krav som skal legges til grunn. Departementet legger stor vekt på at Breimselva utgjør et økologisk funksjonsområde for deler av storørrestammen i Breimsvatnet, og at en utbygging av Breim kraftverk vil kunne påvirke stammen negativt. I den forbindelse har departementet tatt hensyn til at en ev. utbygging av Breimselva vil forringe vannkvaliteten i Breimselva ytterligere samt at ferskvannsbiologien vil bli negativt berørt. Det er lagt en viss vekt på at utbyggingen vil være negativ for landskapet i området, og ha ulemper for friluftsliv og reiseliv.

Gloppen kommune er positiv til utbyggingen. Departementet har på den annen side merket seg at blant annet Fylkesmannen og Miljødirektoratet er imot utbyggingen av Breim kraftverk.

Departementet mener at føre-var prinsippet slik det kommer til uttrykk i naturmangfoldloven, må vektlegges i denne endelige avveiningen, ettersom det er uklart hvilke konsekvenser tiltaket vil ha for storørreten.

Departementet har etter en samlet vurdering kommet frem til at de samfunnsmessige fordelene ved utbygging av Breim kraftverk er mindre enn de skader og ulemper som påføres natur og miljø eller andre allmenne interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 5.

På denne bakgrunn avslår Olje- og energidepartementet søknaden fra Breim Kraft om bygging av Breim kraftverk, jf. vassdragsreguleringsloven § 3 annet ledd.

Dette vedtak kan påklages til Kongen i statsråd innen tre uker, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen sendes til Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Per Håkon Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:

Gloppen kommune

Sogn og Fjordane fylkeskommune

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Miljødirektoratet

Fiskeridirektoratet

Riksantikvaren

Statens vegvesen, Region vest

Statnett SF

SFE Nett

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane

Naturvernforbundet

Sogn og Fjordane Turlag

Den Norske Turistforening

Norges Jeger- og Fiskerforbund Sogn og Fjordane (NJFF Sogn og Fjordane)

Sogn og Fjordane Skogeiarlag BA på vegne av Innlandsfiskeprosjektet Sogn og Fjordane

Stiftelsen Bergens Sjøfartsmuseum

Historiske Reed

Fortidsminneforeninga Sogn og Fjordane

Norges Miljøvernforbund (NMF)

Norges Miljøvernforbund v/Øystein Bønes

Breim Bygdeutviklingslag

Raudt Sogn og Fjordane

Samfunnsdemokratene (SD) i Sogn og Fjordane

Gloppen Camping og Fritid

Mountainfjord v/Gunnar Nedrum Aagaard

Ola Michael Henriksen

Stein K. Nygård og Arvid Brandal

Peder Seime

Kjell Reed

Anna Kleppe Ehn

Borge Brekke

Erik Seime

Olav Rune Hole

Ola Bøe

Astrid Seime

Nicolaj Brekke

Vigdis Lena Kleppe

Kjell Risholm

Johan Støyva

Bent Støyva

Reidun og Gunnar Kvile

Arne Kleppe

Martin og Inga Helen Seime og Reidar Skrøppa

Kolbjørn Hunskaar
Dagmund Moldestad
Olav Skinlo
Arne Skinlo
Inge Johnsen
Solveig Seime
Morten Fammestad og Knut Fammestad
Magne Reidar Seime
Nils E. Seime, Peder Seime, Martin Seime og Magne R. Seime
Advokat Hans Lothe
Jens Fremming Anderssen
Inger Berit Skinlo
Kirsten Kleppe Lyslo
Lene Seime
Sigbjørn Heggdal